

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Гергана Маринова Маринова,

определена със заповед № 277/13.04.2021 г. на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ за член на научно жури за защита на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Наказателно право“, професионално направление 3.6. Право,

относно дисертационния труд **„Наказателноправни проблеми на обезпечаването на безопасността на института на тайната“** на Гулмира Батирбековна Есимханова – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Правни науки“ на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“

1. Данни за дисертанта и докторантурата

Гулмира Батирбековна Есимханова притежава бакалавърска степен по сп. „Право“ от университета в гр. Павлодар, Република Казахстан, получена през 2010 г. През 2013 г. става магистър на юридическите науки в Централно-казахстанската академия в гр. Караганда. От 2001 до 2007 г. учи в Казахстанския държавен женски педагогически институт в гр. Екибастуз и придобива бакалавърска степен (учител по история и география). В периода 2007 – 2020 г. е преподавател в Учебния център на Министерството на вътрешните работи в гр. Павлодар.

През 2019 г. е зачислена за докторант на самостоятелна подготовка в ВСУ „Черноризец Храбър“. Отчислена е с право на защита през 2021 г.

При обучението ѝ в докторантура са спазени изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и съответния правилник на ВСУ.

2. Данни за дисертационния труд и автореферата

Представеният за защита дисертационен труд в обем от 279 с. и се състои от въведение, три глави, заключение, библиография, съдържаща 244 заглавия и списък на съкращенията.

В увода са очертани необходимостта и актуалността на изследването, неговите обект, предмет, цели, задачи, методология и методика, основни тези, научната новост, теоретичната значимост и практическата приложимост.

Глава първа е посветена на общотеоретични въпроси, свързани с правната уредба на тайната и нейната защита. Направен е исторически преглед на законодателството, уреждащо различни видове тайни, изведени са същностните белези на правния институт на тайната, представени са различни класификации на тайните, които се ползват с наказателноправна защита, направено е и сравнително-правно изследване, обхващащо както законодателството на държавите от ОНД, така и това на западни държави. Изложението е подробно. Прави впечатление добросъвестното и задълбочено проучване и коментиране на множество научни становища.

Глава втора е посветена на позитивно-правната уредба в законодателството на Р. Казахстан на различните видове тайна – 1) професионалната тайна, към която са отнесени: тайната на пощенската и телеграфната кореспонденция и телефонните разговори; тайната на медицинския работник, адвокатската тайна, тайната на осиновяването, тайната на нотариалните действия и на записите в актовете за гражданско състояние, банковата тайна; 2) търговската и служебна тайна; 3) държавната тайна.

Акцентът е върху законодателството на Р. Казахстан, но на места се правят съпоставки със законодателството на Р. България. Дисертантката често е критична към нормите на казахстанското право. Прави редица предложения за тяхното усъвършенстване.

В глава трета са анализирани нормите от НК на Казахстан, уреждащи съставите на престъпления, засягащи различните видове тайни. Отново са идентифицирани редица недостатъци и са направени предложения *de lege ferenda*.

В заключението са обобщени основните изводи на дисертационния труд.

По структура и съдържание авторефератът отговаря на установените изисквания; пълно и точно отразява съдържанието на дисертационния труд.

3. Оценка на дисертационния труд и на приносите

Значимостта и полезността на дисертационното изследване се откриват в различни насоки. То допринася за изясняване на редица общотеоретични въпроси свързани с тайната, нейната правна уредба и наказателноправна защита, поради което е полезно за научната общност, за преподавателите и студентите, както в Казахстан, така и у нас. С изясняване на съдържанието на конкретни правни норми и с предложенията *de lege ferenda* за тяхното усъвършенстване дисертацията е от значение за практикуващите юристи и законодателя в Р. Казахстан.

Методиката на изследване е правилна. Докторантката адекватно използва както общите научни методи, така и специални такива. Водещо място заема методът на нормативния анализ, но бих искала да открия също сравнително-правният и историческо-правният методи .

Дисертационният труд се характеризира с редица приноси от научно-теоретично и практико-приложно естество, които могат да се обобщят така.

- 1) Извършено е цялостно и комплексно изследване на института на тайната, на уредбата ѝ в различни правни отрасли и наказателноправната ѝ защита.
- 2) Изведени са същностните белези на това правно явление.
- 3) На базата на горното дисертантката е предложила свое определение на понятието „тайна“.
- 4) Проучени, систематизирани и критично анализирани са становищата на множество учени, занимавали се с различни аспекти на тайната.
- 5) Интересно и полезно е както историческото, така и сравнително-правното изследване. Първото обяснява някои от днес съществуващите правни разрешения, а второто обогатява правното познание и провокира докторантката за ценни предложения *de lege ferenda*.
- 6) Приносно значение имат и множество от самите предложения *de lege ferenda*, отнасящи се както до норми на НК на Казахстан, така и до норми на

други закони. Дори някои от тях да не се споделят от всички, те пораждават размисъл и научна дискусия и като цяло могат да послужат на законодателя като източник на идеи и аргументи за законови промени.

4. Критични бележки и препоръки

Струва ми се, че дисертацията само би спечелила, ако гл. 3, посветена на наказателноправната защита на тайната, би била малко разширена. Като че ли се откриват и някои противоречия (относно тайната на осиновяването – на с. 94 се подкрепя американския модел, а на с. 182 се застъпва обратната теза; обосновава се необходимостта от приемането на единен закон за тайната – на с. 16, в същото време се предлагат и приемането на закони за отделни видове тайна: на с. 183 – за търговската тайна, на с. 184 – за служебната тайна).

Тези бележки по никакъв начин не разколебават положителното ми общо впечатление от дисертационния труд.

5. Публикации

Докторантката има 9 научни публикации по темата на дисертацията.

6. Заключение

Дисертационният труд „Наказателноправни проблеми на обезпечаването на безопасността на института на тайната“ на Гулмира Батирбековна Есимханова отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и съответния правилник на ВСУ. Давам му положителна оценка и предлагам на научното жури да присъди на Гулмира Батирбековна Есимханова образователната и научна степен „доктор“.

Проф. д-р Г. Маринова